

QUICKSCAN FLORA EN FAUNA

UITKIJKTOREN EINDERHEIDE, BERGEIJK

ECOLOGISCH ADVIES
EN ONDERZOEK

MOS, J

QUICKSCAN FLORA EN FAUNA

UITKIJKTOREN EINDERHEIDE, BERGEIJK

MOS, J

10 FEBRUARI 2021

ECOLOGISCH ADVIES
EN ONDERZOEK

Postadres: Goudreinette 10
6922 AE DUIVEN

KvK nr: 72271108

Tel: 06 12 77 77 78
E-mail: info@mos-ecologie.nl
Website: <http://www.mos-ecologie.nl>

ECOLOGISCH ADVIES
EN ONDERZOEK

Postadres: Goudreinette 10
6922 AE DUIVEN

KvK nr: 72271108

Tel: 06 12 77 77 78
E-mail: info@mos-ecologie.nl
Website: <http://www.mos-ecologie.nl>

Status: Definitief

Versie: 1.0

Datum: 10 FEBRUARI 2021

Titel: Quicksan flora en fauna

Subtitel: Uitkijktoren Einderheide, Bergeijk

Omslagfoto('s): Ontwerpschets (Next Architecten)

Projectnummer: -

Opdrachtgever: Gemeente Bergeijk
Afdeling Beleid & Ontwikkeling
t.a.v. dhr. Mr. T.A.P.S. Duffhues
Postbus 10.000
5570 GA BERGEIJK

Opsteller: ir. J. (Jeroen) Mos

Paraaf:

MOS – Ecologisch Advies en Onderzoek is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van MOS – Ecologisch Advies en Onderzoek; opdrachtgever vrijwaart MOS – Ecologisch Advies en Onderzoek voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© MOS – Ecologisch Advies en Onderzoek.

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven MOS – Ecologisch Advies en Onderzoek, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
2	Plangebied.....	6
2.1	Huidige situatie	6
2.2	Voorgenomen ingreep.....	7
3	Onderzoeksmethode	9
3.1	Veldbezoek	9
3.2	Bureaustudie	9
4	Resultaten, te verwachten effecten en maatregelen	9
4.1	Soortenbescherming	9
4.1.1	Broedvogels	9
4.1.2	Vleermuizen	10
4.1.3	Grondgebonden zoogdieren.....	12
4.1.4	Reptielen	13
4.1.5	Amfibieën.....	13
4.1.6	Planten	13
4.1.7	Vissen.....	13
4.1.8	Vlinders en libellen	14
4.1.9	Overige soorten.....	14
4.2	Gebiedsbescherming – Natura 2000.....	14
4.3	Natuurnetwerk Brabant (NNB)	14
4.4	Houtopstanden	14
5	Samenvatting	16
	Bronnenlijst.....	17
	Bijlage 1 Wetgeving en beleid	18

1 Inleiding

De gemeente Bergeijk is voornemens om in het gebied Einderheide te Bergeijk een uitkijktoren te realiseren. In (de omgeving van) het plangebied kunnen mogelijk dieren en planten aanwezig zijn die beschermd zijn in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) of gebieden die vallen onder het Natura 2000-netwerk of deel uitmaken van het Natuurnetwerk Brabant (NNB) en als zodanig een beschermde status genieten. Om een eerste indruk te krijgen van de mogelijke raakvlakken met eventueel aanwezige natuurwaarden heeft de gemeente Bergeijk aan MOS – Ecologisch Advies en Onderzoek de opdracht gegeven een quickscan flora en fauna uit te voeren met als doel de potentie van het te ontwikkelen perceel te beoordelen voor de aanwezigheid van strikt beschermde flora en fauna.

Onderhavige quickscan voorziet, in het licht van de Wet natuurbescherming, onderdeel soorten- en gebiedsbescherming alsmede het Natuurnetwerk Nederland (NNN), in een overzicht van de raakvlakken van de voorgenomen ingreep met beschermde natuurwaarden. In bijlage 1 is een nadere uitleg van het wettelijk kader opgenomen.

Uit de quickscan blijkt of door de voorgenomen bouw en ingebruikname van de uitkijktoren negatieve effecten op plant- en diersoorten, of gebieden behorende tot Natura 2000 of het NNB zijn te verwachten of dat er, om de ingreep volledig te kunnen toetsen, nader onderzoek benodigd is. Tevens wordt beoordeeld of er noodzaak is tot het aanvragen van een ontheffing of vergunning in het kader van de vigerende wet- en regelgeving.

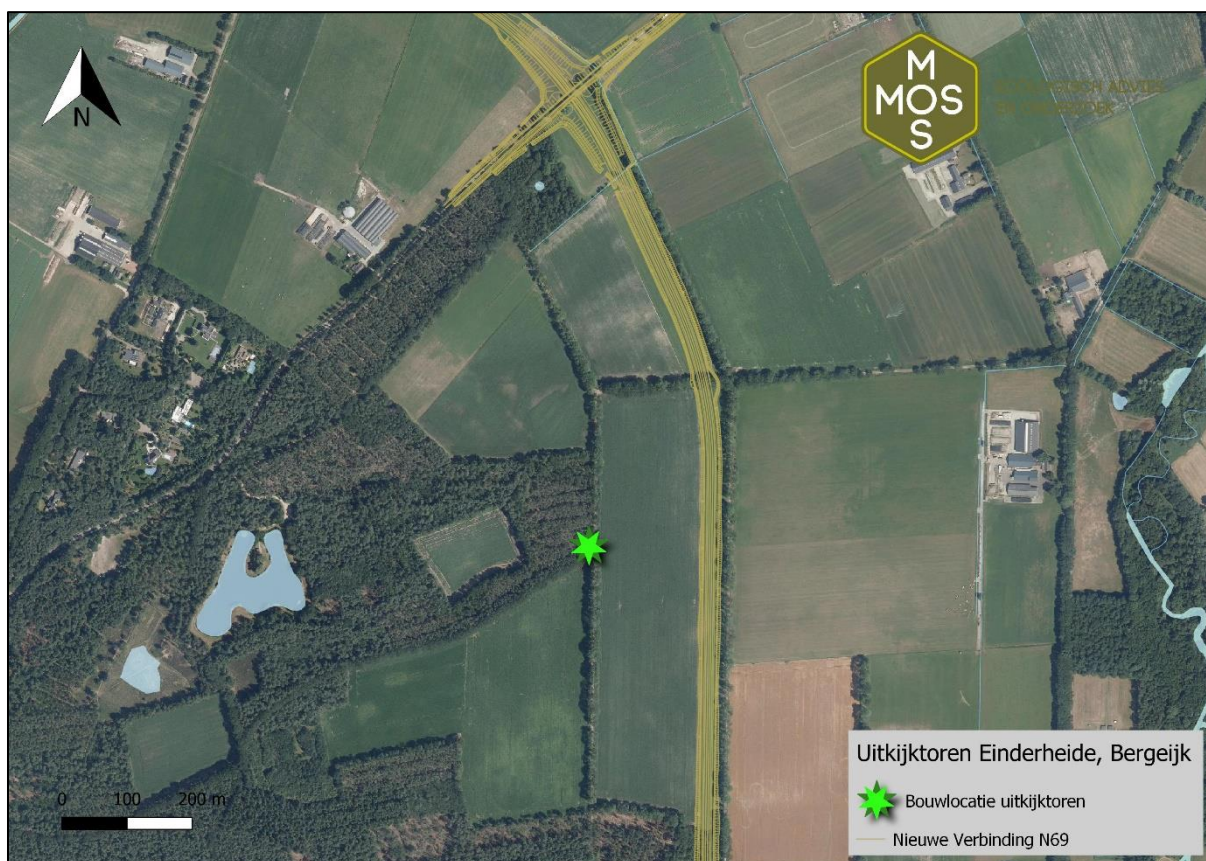
Afbeelding 1. Topografische ligging bouwlocatie uitkijktoren Einderheide te Bergeijk.

2 Plangebied

2.1 Huidige situatie

De locatie van de te realiseren uitkijktoren is gelegen binnen het gebied Einderheide ten noordoosten van de kern van Riethoven aan het onverharde Aartsepad te Bergeijk (gemeente Bergeijk, provincie Noord-Brabant). In afbeelding 2 is de locatie van de te realiseren uitkijktoren weergegeven op een luchtfoto.

De bouwlocatie van circa 10x10m is gelegen op de afslag van het Aartsepad met een zandpad dat loopt in oostelijk richting naar hengelvijver de Waterspin en het Huisven. De bouwlocatie bestaat hoofdzakelijk uit opslag van berk met beperkte ondergroei van hoofdzakelijk braam. Aan de randen van de aangrenzende padenstructuren bevinden zich goed ontwikkelde bomenlanen. Het gebied Einderheide is een voormalig heidegebied wat op dit moment vooral bestaat uit bosgebied, voor het grootste deel aangeplant tussen 1840 en 1900. Het bosgebied gedomineerd door grove den en Corsicaanse den is daarnaast voornamelijk omgeven door agrarisch gebied met gras- en akkerland. In noordelijke richting van de bouwlocatie is de Broekhovensweg gelegen. Op circa 200m ten oosten bevindt zich de in aanbouw zijnde Nieuwe Verbinding N69. In afbeelding 3 zijn enkele impressiefoto's opgenomen van de locatie van de te realiseren uitkijktoren.

Afbeelding 2. Bouwlocatie te realiseren uitkijktoren langs het Aartsepad te Einderheide, Bergeijk.

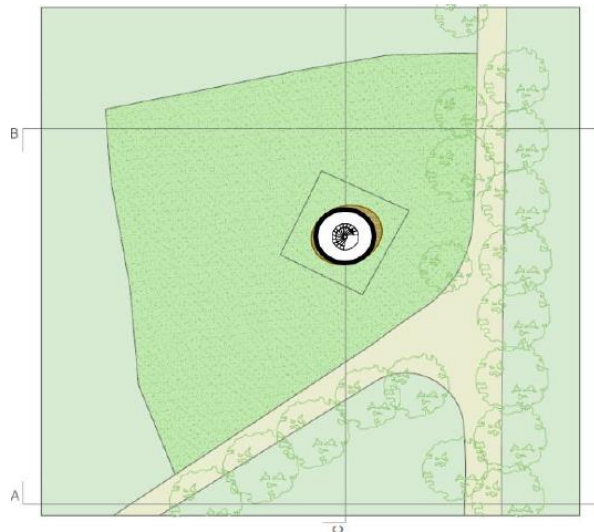
Afbeelding 3. Impressiefoto's bouwlocatie en directe omgeving te realiseren uitkijktoren te Einderheide (Mos-Ecologie, januari 2021).

2.2 Voorgenomen ingreep

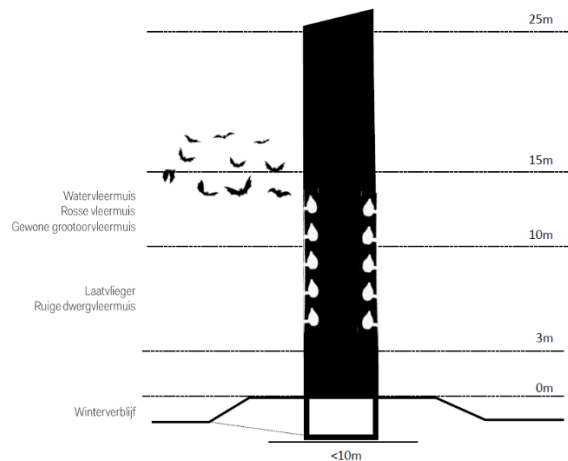
In het kader van de gebiedsimpuls N6g worden in het gebied Einderheide diverse maatregelen uitgevoerd waaronder de aanleg van recreatieve routes met objecten en natuurontwikkeling. De gemeente Bergeijk heeft in haar projectplan Einderheide de wens uitgewerkt een uitkijktoren te realiseren met als doel het gebied Einderheide recreatief een impuls te geven en om de in de omgeving aanwezige soorten vleermuizen een verblijfplaats te bieden.

De uitkijktoren zal worden vormgegeven als een 25 meter hoge houten toren. De fundering zal worden uitgevoerd als betonnen kelderconstructie dat tevens een functie zal gaan vervullen als overwinterlocatie voor vleermuizen. Het bouwvlak bedraagt circa 10 x 10 meter (afbeelding 4 en 5). Voor de bouw van de toren zal de ter plaatse aanwezige opslag van berk worden verwijderd.

Daarnaast zal er grondwerk plaatsvinden om de kelder te maken. Er zal geen permanente verlichting worden aangebracht. Aanvoer van materiaal en materieel zal plaatsvinden via het Aartsepad vanaf de zijde van de Broekhovenseweg. In afbeelding 6 en 7 zijn ter illustratie enkele ontwerpschetsen van de uitkijktoren weergegeven.

Afbeelding 4 en 5. Locatie uitkijktoren Einderheide te Bergeijk (bron: Boskalis, Next Architecten, gem. Bergeijk e.a.)

Afbeelding 6 en 7. Ontwerpschetsen uitkijktoren en te integreren vleermuisfuncties (bron: Next Architecten, Boskalis, gem. Bergeijk e.a.)

3 Onderzoeksmethode

3.1 Veldbezoek

Om de potentie van de bouwlocatie van de uitkijktoren voor de aanwezigheid van streng beschermde soorten flora en fauna te beoordelen, is in het kader van onderhavige quickscan op 21 januari 2021 door dhr. J. Mos, adviseur ecologie bij MOS – Ecologisch Advies en Onderzoek, een veldbezoek uitgevoerd.

Tijdens het veldbezoek is het aanwezige habitat binnen het plangebied en de directe omgeving beoordeeld op potentie voor en aanwezigheid van streng beschermde soorten. Hierbij is tevens gelet op sporen die duiden op aanwezigheid van soorten zoals (potentiële) verblijfplaatsen, uitwerpselen en prooiresten.

3.2 Bureaustudie

Aanvullende op het veldbezoek is op basis van een literatuurstudie een inschatting gemaakt van de te verwachten soort(groep)en binnen het plangebied en de directe omgeving en hoe het plangebied is gelegen ten opzichte van beschermde gebieden. Hierbij is gebruik gemaakt van de meest recente verspreidingsgegevens en kaartmateriaal uit landelijke en provinciale bronnen. Ook is gebruik gemaakt van ecologische onderzoeken die in het kader van de realisatie van de naastgelegen Nieuwe Verbinding N69 zijn uitgevoerd. Naargelang de relevantie voor het inschatten van de kans op aanwezigheid van een streng beschermde soort(groep), zijn verspreidingsgegevens specifiek in het rapport opgenomen. Een overzicht van de benutte informatie is weergegeven in de bronnenlijst.

4 Resultaten, te verwachten effecten en maatregelen

In dit hoofdstuk worden de voor de potentieel te verwachten soorten/of soortgroepen de effecten van de voorgenomen ingreep toegelicht en vindt een toetsing plaats aan de verbodsbepaling zoals opgenomen in de Wnb. Daarnaast worden de maatregelen beschreven die noodzakelijk zijn om mogelijke overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen.

4.1 Soortenbescherming

4.1.1 Broedvogels

4.1.1.1 Jaarrond beschermde nesten

Categorie 1 t/m 4¹

Uit verspreidings- en onderzoeksgegevens van de N69 is in de bosrijke omgeving van Einderheide de aanwezigheid bekend van buizerd, havik, ransuil en sperwer (categorie 4). Geschikte bomen ontbreken ter plaatse van de locatie van de toekomstige uitkijktoren. Tijdens het veldbezoek zijn ook geen (oude) nesten van deze soorten vastgesteld binnen het bouwvlak van de toren of in de directe omgeving hiervan.

Territoria van steenuil (categorie 1) zijn in de ruimere omgeving vastgesteld. Bebouwing ontbreekt ter plaatse van de bouwlocatie waardoor de aanwezigheid van nestplaats van steenuil is uitgesloten.

¹ Categorie 1.: nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: de steenuil); Categorie 2. nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeelden: roek, gierzwaluw en huismus); Categorie 3. nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk seizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeelden: ooievaar, kerkuil en slechtvalk); Categorie 4. nesten van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn (zelf) een nest te bouwen (voorbeelden: boomvalk, buizerd en ransuil).

Raakvlakken met essentieel foerageergebied zijn op basis van het voor steenuil aanwezige ongeschikte habitat uitgesloten.

De aanwezigheid van bovenstaande of overige broedvogelsoorten waarvan het nest een jaarrond beschermde status geniet en valt onder categorie 1 t/m 4, zijn gezien het aanwezige habitat en het ontbreken van verspreidingsgegevens uit te sluiten binnen het bouwvlak van de uitkijktoren.

De aangrenzende bospercelen zijn daarentegen wel geschikt voor soorten als buizerd, havik en sperwer. Het is niet uitgesloten dat dergelijke soorten gebruik kunnen maken van bomen in de directe omgeving van de bouwlocatie om gedurende het broedseizoen tot broeden te komen.

Categorie 5²

De aanwezigheid van soorten uit categorie 5, veelal holtebroeders, zijn gezien de grootte van de aanwezige bomen binnen het bouwvlak uitgesloten. Door de geschiktheid van het aangrenzende boshabitat in de directe omgeving van de bouwlocatie is het voorkomen van deze soorten echter aannemelijk.

Aantasting van jaarrond beschermde nesten is strijdig met artikel 3.1 lid uit de Wnb. Om verstoring en daarmee overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb te voorkomen, dienen maatregelen te worden getroffen zodat de nestlocatie te allen tijde gegarandeerd is.

Maatregelen: Om verstoring van eventuele in de omgeving aanwezige categorie 1 t/m 5 soorten te voorkomen, dienen de werkzaamheden te starten of te worden uitgevoerd buiten het broedseizoen. Indicatief kan voor het broedseizoen de periode 15 maart-1 augustus worden aangehouden echter is dit afhankelijk van de temperatuur en de betreffende soorten en is dit derhalve niet als zodanig vastgelegd in de wet. Daarnaast dient tijdens de uitvoering van de werkzaamheden aanlichten van de omgeving te gedurende de nachtelijke uren te worden voorkomen.

4.1.1.2 Algemene soorten

De aanwezige ruigtevegetatie binnen het bouwvlak alsmede de opgaande begroeiing in de omgeving biedt voor algemeen voorkomende soorten broedvogels mogelijkheden om tot broeden te komen. Hier zijn bomen, holtes en begroeiing aanwezig waar algemene soorten, zoals winterkoning of spreeuw gedurende het broedseizoen een nest kunnen bouwen.

Vernietiging of beschadigen van een nestlocaties van algemene broedvogels gedurende het broedseizoen is strijdig met artikel 3.1 lid uit de Wnb. Om fysieke aantasting en daarmee overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb te voorkomen, dienen maatregelen te worden getroffen zodat de verblijfsfunctie te allen tijde gegarandeerd is.

Maatregelen: Zie maatregelen categorie 1 t/m 5 soorten.

4.1.2 Vleermuizen

Het gebied ten noordoosten van de bossen van Einderheide (Broekhovense Velden genoemd) is een concentratie gebied van vleermuizen waaronder de ruige dwergvleermuis, gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger (Cools, 2012, -2016, -2017; Leerschool, 2017). Daarnaast is uit onderzoeks- en verspreidingsgegevens bekend dat gewone grootoorvleermuis, watervleermuis en franjestaart aanwezig zijn (NDFF, 2020; Broekhuizen *et al.*, 2016).

Een deel van deze soorten heeft verblijfplaatsen in bomen en een deel bevindt zich in bebouwing. Daarnaast maken vleermuizen gebruik van landschapsstructuren zoals bomenlanen, dijken en watergangen als oriëntatie in het landschap en kan een plangebied deel uitmaken van het

² Categorie 5.: nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om zich elders te vestigen als de broedplaats verloren is gegaan (voorbeelden: oeverzwaluw, kokmeeuw) zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

foerageergebied waar soorten jacht maken op hun prooidieren. Per leefgebiedfunctie wordt vervolgens beschreven of binnen het plangebied hiervoor een potentiële rol aanwezig is.

4.1.2.1 Verblijfplaatsen binnen het plangebied

Binnen de bouwlocatie van de uitkijktoren is geen bebouwing aanwezig en ontbreekt het aan bomen die voldoende dik zijn en holtes bevatten die potentieel door vleermuizen kunnen worden gebruikt als verblijfplaats. Vaste voortplantings- of rustplaatsen binnen het plangebied zijn derhalve uitgesloten.

4.1.2.2 Verblijfplaatsen buiten het plangebied

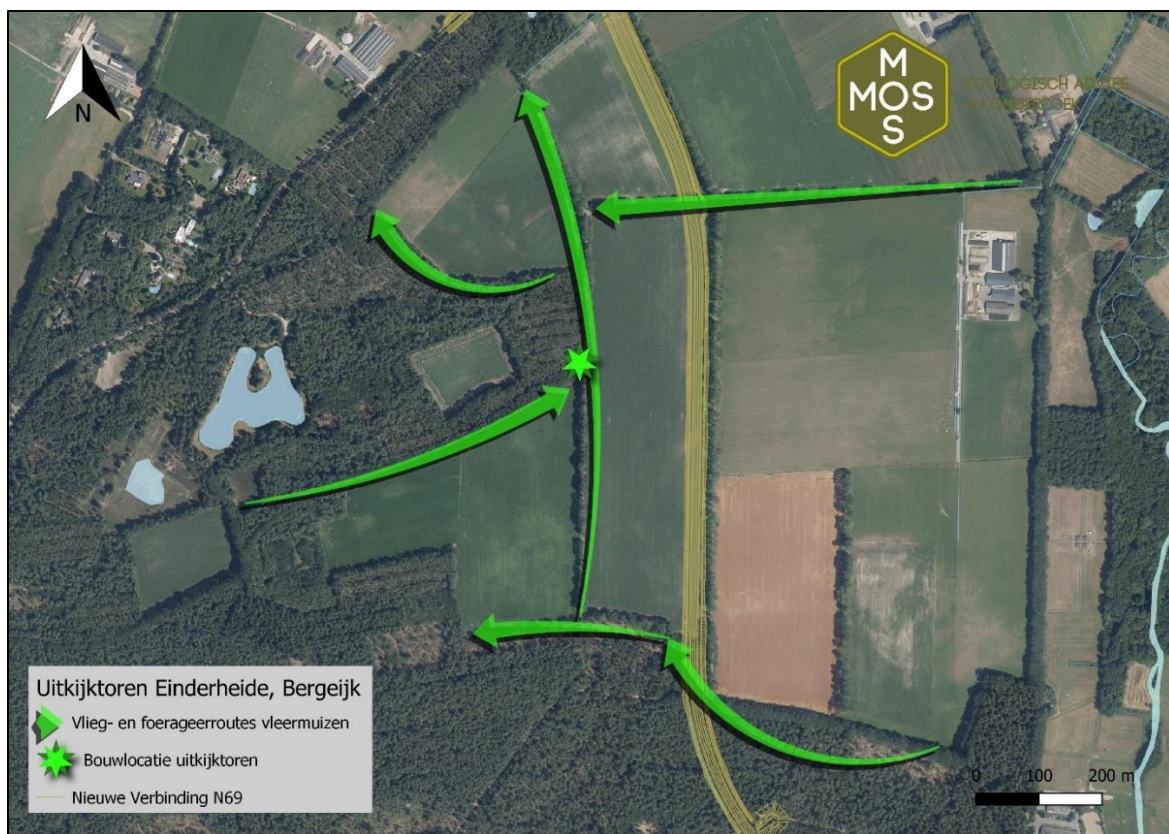
De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in aangrenzende (holte)bomen in de (ruimere) omgeving van het plangebied zijn op basis van verspreidingsgegevens niet uitgesloten en kunnen hinder ondervinden tijdens de realisatie van de uitkijktoren. Hierbij speelt hoofdzakelijk de inzet van kunstmatige (werk)verlichting een rol.

4.1.2.3 Vliegroutes en foerageergebied

De locatie van de te realiseren uitkijktoren bevindt zich op een kruising van bomenlanen waaronder die langs het Aartsepad. Uit onderliggend onderzoek (Cools, 2012, -2016; Leerschool, 2017) zijn in de omgeving van de toekomstige uitkijktoren verschillende soorten vleermuizen vastgesteld waaronder tevens de functie van vliegroute en foerageergebied (afbeelding 8). Het is dan ook niet op voorhand uitgesloten dat aangrenzende landschapsstructuren een rol vervullen als essentiële vliegroute voor vleermuizen en evenals in omgeving aanwezige verblijfplaatsen, hinder kunnen ondervinden tijdens de realisatie van de uitkijktoren.

De (indirecte) aantasting van een vaste voortplantings- of rustplaats van vleermuizen, door in onderhavig geval hoofdzakelijk lichtverstoring, is strijdig met artikel 3.5 uit de Wnb. Om de genoemde aantasting en daarmee overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb te voorkomen, dienen maatregelen te worden getroffen zodat de in de omgeving aanwezige verblijfsfunctie te allen tijde gegarandeerd is.

Maatregelen: Om verstoring van eventuele in de directe omgeving aanwezige vliegroutes, foerageergebied en/of verblijfplaatsen uit te sluiten, dient tijdens de uitvoering van de werkzaamheden aanlichten van de omgeving te worden voorkomen tussen zonsondergang en zonsopkomst in de periode 1 april - 1 december.

Afbeelding 8. Potentiële vlieg- en foerageroutes van vleermuizen ter plaatse en in de omgeving van de te realiseren uitkijktoren te Einderheide.

4.1.3 Grondgebonden zoogdieren

In de omgeving van de locatie van de toekomstige uitkijktoren is de aanwezigheid van de volgende streng beschermde soorten grondgebonden zoogdieren vastgesteld: eekhoorn, steenmarter, bunzing, wezel en hermelijn. In de verdere omgeving, met name richting de beek(dalen), is ook bever gevestigd en mogelijk ook waterspitsmuis (Cools 2012, -2016; Straates, 2016; Mos, 2019). Laatstgenoemde twee soorten komen niet voor in het habitat ter plaatse van de uitkijktoren, op dergelijke ruime afstand van geschikt water. Vaste voortplantings- of rustplaatsen van bever en waterspitsmuis, ter plaatse van de bouwlocatie, is derhalve op voorhand uitgesloten.

De aanwezige boomopslag bestaat uit relatief dunne bomen, niet geschikt voor eekhoorns om een nest in te bouwen. Deze zijn tijdens het veldbezoek ook niet vastgesteld. Het relatief beperkte bouwvlak van de te realiseren toren bestaat met marginale ondergroei en dekking geen geschikt habitat voor steenmarter en bunzing. Door de afwezigheid van voldoende reliëf, dekking en geschikte (grond)holen is een verblijfplaats van steenmarter en bunzing binnen de bouwlocatie uitgesloten. Ditzelfde geldt tevens voor de overige kleine marterachtigen wezel en hermelijn. Naast het feit dat er relatief beperkt verblijfsmogelijkheden zijn, bevindt de bouwlocatie gelegen binnen voor deze kleinere soorten geschikt, meer kleinschalig leefgebied met optimale mantelzoomvegetaties voorzien van een goed prooidierbestand. In de aangrenzende naaldopstand zijn onder andere voor eekhoorn wel volop mogelijkheden te vinden. Gezien de aard en schaal van de ingreep wordt echter uitgesloten dat in de omgeving aanwezige eekhoorns en overige (marter)soorten hinder ondervinden van de bouwactiviteiten.

Op basis van de specifieke habitatseisen die andere streng beschermde soorten zoogdieren doorgaans aan hun habitat stellen, wordt uitgesloten dat zich een verblijffunctie van overige streng beschermde grondgebonden zoogdieren binnen het bouwvlak van de toekomstige uitkijktoren bevindt.

Maatregelen: geen.

4.1.4 Reptielen

De aanwezigheid van de streng beschermde soorten reptielen levendbarende hagedis en hazelworm zijn vastgesteld in de ruimere omgeving van de bouwlocatie van de toekomstige uitkijktoren (Creemers & van Delft, 2009; Cools 2012, -2016; NDFF, 2020);.

Losse waarnemingen van levendbarende hagedis zijn verspreid afkomstig uit het gebied Einderheide en meer geconcentreerde waarnemingen van locaties als het Huisven, circa 500m ten westen van de bouwlocatie, het Groote Vlasroot op ruim 1.000m in noordelijke richting en de Keersopperbeemden op circa 1.700m ten zuidoosten. Ondanks dat waarnemingen van hazelworm op veel ruimere afstand als levendbarende hagedis zijn vastgesteld, is er in de omgeving wel degelijk geschikt habitat aanwezig. De bouwlocatie van de uitkijktoren is echter relatief donker gelegen waarbij gedurende de zomerperiode een goed ontwikkelde mantelzoom met geschikte zonplekken ontbreken. Uitgezonderd een sporadisch zwervend individu wordt de aanwezigheid van hazelworm en levendbarende hagedis, op basis van bovenstaande, binnen en in de directe omgeving van het bouwvlak van de uitkijktoren uitgesloten.

Door het ontbreken van de specifieke eisen die strikt beschermde soorten reptielen doorgaans stellen aan habitat, zijn vaste voortplantings- of rustplaatsen van overige soorten reptielen binnen het plangebied eveneens uitgesloten.

Maatregelen: In het kader van de *zorgplicht* dient bij het onverhoopt gedurende de uitvoering aantreffen van een zwervende hazelworm, het individu zorgvuldig te worden verplaatst naar een plek buiten de invloedsfeer van de ingreep.

4.1.5 Amfibieën

De aanwezigheid van de streng beschermde soorten amfibieën heikikker, Alpenwatersalamander en poelkikker zijn vastgesteld in de ruimere omgeving van het plangebied (Creemers & van Delft, 2009; Cools 2012, -2016; NDFF, 2020).

Door het ontbreken van tijdelijk of oppervlaktewater is er voor streng beschermde soorten amfibieën geen voortplantingshabitat binnen de bouwlocatie van de uitkijktoren aanwezig. Het meest nabijgelegen geschikte voortplantingswater is gelegen op 450m ten westen van de bouwlocatie en betreft hengelvijver de Waterspin en gebied het Huisven waar in ieder geval poelkikker aanwezig is. Gezien de afstand tot het meest nabijgelegen potentiële voortplantingswater en het ter plaatse van de bouwlocatie aanwezige marginale habitat is ook landhabitat voor streng beschermde soorten met voldoende zekerheid uitgesloten. Op basis van bovenstaande worden vaste voortplantings- of rustplaatsen van bovengenoemde en overige streng beschermde soorten amfibieën binnen het plangebied uitgesloten.

Maatregelen: geen.

4.1.6 Planten

Binnen en in de omgeving van het plangebied zijn uitgezonderd de waarneming van drijvende waterweegbree (ter plaatse van de beekloop Run) geen waarnemingen bekend van streng beschermde soorten vaatplanten. Streng beschermde soorten stellen doorgaans specifieke eisen aan de groeiplaats. De huidige situatie binnen het bouwvlak betreft een relatief schrale bosgrond met ondergroei van onder andere braam waarbij kan worden gesteld dat op basis van dit habitat groeiplaatsen van streng beschermde soorten vaatplanten niet aanwezig zijn.

Maatregelen: geen.

4.1.7 Vissen

Door het ontbreken van oppervlaktewater is de aanwezigheid van streng beschermde soorten vissen binnen het plangebied uitgesloten.

Maatregelen: geen.

4.1.8 Vlinders en libellen

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van streng beschermde soorten waaronder beekrombout en bosbeekjuffer. Streng beschermde soorten vlinders en libellen stellen specifieke eisen aan het habitat waaronder de aanwezigheid van waardplanten. Waarnemingen zijn afkomstig uit onder andere locaties met vennen en de beekdalen. In het plangebied zelf is dergelijk habitat niet aanwezig waardoor de aanwezigheid van beschermde vlinders en libellen wordt uitgesloten.

Maatregelen: geen.

4.1.9 Overige soorten

Van de overige soorten beschermde insecten, slakken en weekdieren zijn een groot aantal aan water gebonden. Van andere terrestrische soorten zijn beperkte verspreidingsgegevens in de literatuur aanwezig en zijn er geen waarnemingen van deze soorten bekend binnen en in de directe omgeving van het plangebied. Doorgaans stellen deze soorten specifieke eisen aan het habitat. De aanwezigheid van overige beschermde insecten, slakken en weekdieren wordt gezien de beperkte verspreiding en het ontbreken van geschikt habitat binnen het plangebied uitgesloten.

Maatregelen: geen.

4.2 Gebiedsbescherming – Natura 2000

De bouwlocatie van de toekomstige uitkijktoren is gelegen op circa 1.200m ten zuidoosten en 800m ten westen van gebieden die vallen onder het Natura 2000-gebied Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux. Dit betreffen onder ander de beekloop Run en (de omgeving van de) beekloop Keersop (afbeelding 9).

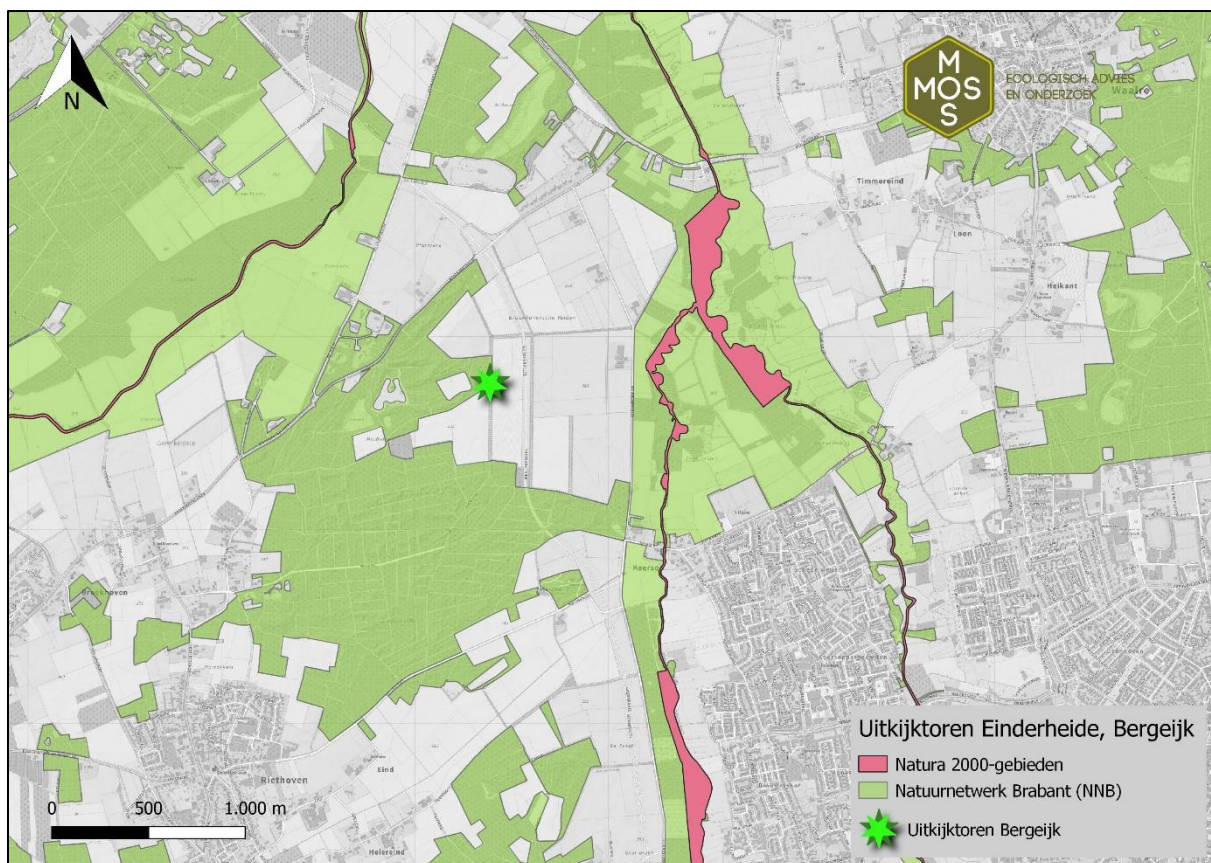
Op basis van de afstand tot gebieden die behoren tot Natura 2000 en de schaal en aard van de ingreep worden negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffend gebied niet verwacht. Wel wordt geadviseerd een nadere onderbouwing op te stellen voor het effect van stikstofdepositie in de tijdelijke situatie zodat aantoonbaar geen sprake is van significante gevolgen voor stikstof gevoelige habitats en soorten. Dit kan bijvoorbeeld worden gedaan met behulp van een Aeries berekening.

4.3 Natuurnetwerk Brabant (NNB)

Het bouwvlak van de te realiseren uitkijktoren is gelegen op de rand van een bosperceel dat deel uitmaakt van het NNB (afbeelding 10). Gezien de ligging van de locatie, de aard en schaal van de ingreep alsmede het beperkte ruimtebeslag, zal er met voldoende zekerheid geen sprake zijn van aantasting van de kernkwaliteiten van het NNB-gebied bij de bouw van de uitkijktoren. De recreatieve verbindingen via de wandelpaden zijn reeds bestaand gebruik waardoor er door de ingebruikname van de uitkijktoren geen aanvullende gevolgen voor het NNB zijn te verwachten. Doordat er bij het ontwerp van de uitkijktoren vleermuisvoorzieningen worden geïntegreerd, kan dit op termijn zelfs een bijdrage gaan leveren voor de lokale vleermuispopulaties. Nadere toetsing in het kader van het NNB wordt niet noodzakelijk geacht.

4.4 Houtopstanden

Binnen het plangebied zijn op grond van de APV geen bomen aanwezig met een DBH groter dan 40cm of bomen die vermeld staan op de gemeentelijke lijst met monumentale bomen. In dit geval is uitgesloten dat de te kappen bomen deel uitmaken van beschermde houtopstanden. Mogelijk dat er in het kader van de Wnb een kapmelding dient te worden gedaan en tevens sprake kan zijn van een herplantplicht.

Afbeelding 9. Locatie te realiseren uitkijktoren te Einderheide ten opzichte van Natura 2000 en het NNB.

Afbeelding 10. Locatie te realiseren uitkijktoren te Einderheide binnen het NNB.

5 Samenvatting

In onderstaand hoofdstuk zijn samengevat de raakvlakken van de voorgenomen realisatie van een uitkijktoren ter plaatse van het Aartsepad te Einderheide, Bergeijk met de Wet natuurbescherming, onderdelen soorten- en gebiedsbescherming en houtopstanden evenals het Natuurnetwerk Brabant.

Soortenbescherming

Tabel I. Samenvatting toetsing Wnb onderdeel soortenbescherming Uitzijktoren Einderheide, Bergeijk.

Soorten / Soortgroep	Functie	Effect	Maatregelen	Ontheffings-aanvraag/artikel
Jaarrond beschermde broedvogelnesten				
categorie 1t/m4	nestlocaties buizerd, sperwer, havik, ransuil	verstoring nestlocaties omgeving bouwlocatie	werkzaamheden starten of uitvoeren buiten het broedseizoen (15 maart-1 augustus); tijdens de uitvoering van de werkzaamheden aanlichten van omgeving voorkomen	nee art. 3.1
categorie 5 en algemene soorten	nestlocaties binnen plangebied en holtebomen omgeving	door de voorgenomen (kap)werkzaamheden verdwijnen nestlocaties		
Vleermuizen				
boombewonende soorten	verblijfplaatsen in holtebomen in de directe omgeving van het plangebied	eventuele aantasting verblijfplaatsen door verlichting tijdens uitvoering	tijdens de uitvoering van de werkzaamheden aanlichten van omgeving voorkomen tussen zonsondergang en zonsopkomst in de periode 1 april – 1 december	nee art. 3.5
diverse soorten	vliegroute/foerageergebied langs aangrenzende zandpaden, waaronder het Aartsepad	eventuele aantasting van vliegroute langs aangrenzende bomenlanen door verlichting tijdens uitvoering		nee art. 3.5
Reptielen				
hazelworm, levendbarende hagedis	leefgebied	zwervend exemplaar omgeving plangebied	In het kader van de zorgplicht verplaatsen bij onverhoopt aantreffen van zwervend individu	nee art. 1.11

Gebiedsbescherming-Natura 2000

De voorgenomen realisatie en ingebruikname van de uitkijktoren te Einderheide heeft geen negatieve effecten op de voor het Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux aangewezen habitattypen en soorten. Wel wordt geadviseerd een nadere onderbouwing op te stellen voor het effect van stikstofdepositie in de tijdelijke situatie zodat aantoonbaar geen sprake is van significante gevolgen voor stikstof gevoelige habitats en soorten.

Houtopstanden

Binnen het plangebied zijn op grond van de APV geen bomen aanwezig die deel uitmaken van beschermde houtopstanden waardoor effecten door kap hierop zijn uitgesloten. Mogelijk dat er in het kader van de Wnb een melding dient te worden gedaan en tevens sprake kan zijn van een herplantplicht.

Natuurnetwerk Brabant

Gezien de ligging van de locatie, het beperkte ruimtebeslag en de aard en schaal van de voorgenomen ingreep zal met voldoende zekerheid geen sprake zijn van aantasting van de kernkwaliteiten van het aanwezige NNB-gebied bij de aanleg en ingebruikname van de uitkijktoren. Nadere toetsing is niet noodzakelijk.

Bronnenlijst

- Bosman, J. Oktober 2017. Memo Leeswijze velddata N69 seizoen 2017. Arcadis Nederland BV. Maastricht (inclusief digitale GIS-data).
- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie) 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. - Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- Creemers, R.C.M., van Delft, J.J.C.W. 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. – Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Cools, J., 2012. Onderzoek naar beschermde en bedreigde planten- en diersoorten in het zoekgebied Westparallel N69. Ecologisch Adviesbureau Cools. Tilburg.
- Cools, J. 2016. Onderzoek naar beschermde planten- en diersoorten binnen en nabij het plangebied N69 tussen de Luikerweg (Valkenswaard) en de Locht (Veldhoven). Ecologisch Adviesbureau Cools. Tilburg.
- Cools, J. 2017. Onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen in de woning aan de Mgr. Smetsstraat 40 te Dommelen en in een bomenrij aan de noordzijde van Einderheide binnen het plangebied N69. Ecologisch Adviesbureau Cools. Tilburg.
- Leerschool, T. November 2017. Memo Onderbouwing Hop-over vleermuizen N69. Arcadis Nederland BV. Maastricht.
- Mos, J. 2019. Aanvullende effectenanalyse Wet natuurbescherming – Soortbescherming. Documentnummer N69-ONZ-0222. Boskalis Nederland bv. Rotterdam.
- Straates, K. 2016. Notitie Quickscan Flora- en faunawet aanpassing plangebied Nieuwe Verbinding Grenscorridor N69. 16 november 2016. TAUW. Den Bosch.

Bijlage 1 Wetgeving en beleid

Wet natuurbescherming

Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (Wnb) van kracht. De provincies bepalen voor hun gebied het beleid met betrekking tot de natuur en zijn verantwoordelijk voor de vergunningen en ontheffingen. De Rijksoverheid is daarnaast verantwoordelijk voor ontheffingsaanvragen bij rijksprojecten, de gedragscodes en internationaal beleid. Ten aanzien van de Wnb zijn in het kader van ruimtelijke inrichting, ontwikkeling en ingrepen de volgende onderdelen van belang: de bescherming van soorten flora en fauna, gebieden (Natura 2000) en houtopstanden. Onderstaand wordt per onderdeel een globale toelichting gegeven.

Soortenbescherming

De Wnb kent een apart beschermingsregime voor soorten van de Vogelrichtlijn (artikel 3.1 Wnb), een apart beschermingsregime voor soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn (artikel 3.5 Wnb) en een apart beschermingsregime voor andere soorten, die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden (artikel 3.10 Wnb). Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. Daarnaast heeft elke provincie voor de nationaal beschermde soorten een lijst opgesteld met soorten die in desbetreffende provincie zijn vrijgesteld.

Tabel 1: Verbodsbepalingen Vogelrichtlijn

Vogelrichtlijn Artikel 3.1 Wnb	
1.	Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2.	Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3.	Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4.	Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
5.	Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
Toelichting: Het is mogelijk om ontheffing aan te vragen voor de genoemde verbodsbepalingen. Deze aanvraag wordt getoetst op de volgende aspecten:	
– Er is geen andere bevredigende oplossing (alternatievenafweging); – Aanwezigheid geldig wettelijk belang conform Vogelrichtlijn waaronder: 'in het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid'; – Er is geen verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.	

Alle broedvogels in Nederland zijn gedurende het broedseizoen beschermd (art 3.1 en 3.5 Wnb) en in sommige gevallen ook buiten deze periode. Hierbij wordt door het bevoegd gezag onderscheid gemaakt tussen soorten uit de beschermingscategorie 1 t/m 4: jaarrond beschermde nesten (verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken), categorie 5: niet-jaarrond beschermde vogelnesten (verblijfplaatsen van vogels die regelmatig naar hun verblijf terugkeren en over voldoende flexibiliteit beschikken en 'overige soorten' (vogels die jaarlijks een nieuw nest maken dat alleen in het broedseizoen beschermd is). Na gelang de beschermingsstatus van het nest dienen maatregelen te worden getroffen om de functie van de nestlocatie te behouden. Provincies kunnen ook hier eigen beleid voeren ten aanzien van de categorisering van soorten. Dit geldt o.a. voor de provincies Limburg en Overijssel.

Tabel 2: Verbodsbepalingen Habitatrichtlijn

Habitatrichtlijn Artikel 3.5 Wnb	
1.	Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2.	Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3.	Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4.	Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5.	Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
<u>Toelichting:</u> Onder de Wnb geldt dat het voor streng beschermde soorten zoals opgenomen in artikel 3.5 mogelijk is om bij ruimtelijke ontwikkelingen te werken volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Hierbij geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit artikel 3.5. Naast het werken volgens een goedgekeurde gedragscode kan voor soorten zoals opgenomen in artikel 3.5 van de Wnb bij overtreding van de verbodsbepalingen een ontheffing worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende aspecten: – Er is geen andere bevredigende oplossing (alternatievenafweging); – Aanwezigheid geldig wettelijk belang conform Habitatrichtlijn waaronder: 'in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten'; – Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.	

Tabel 3: Verbodsbepalingen Andere soorten

Andere soorten Artikel 3.10 Wnb	
1.	Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
a.	in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
b.	de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
c.	vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
<u>Toelichting:</u> Voor deze soorten geldt een vrijstelling wanneer aantoonbaar gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Naast het werken volgens een goedgekeurde gedragscode kan voor soorten uit de categorie 'andere soorten' van de Wnb bij overtreding van de verbodsbepalingen een ontheffing worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende aspecten: – Er is geen andere bevredigende oplossing (alternatievenafweging); – Aanwezigheid geldig wettelijk belang waaronder: 'in het algemeen belang'; – Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.	

Gebiedsbescherming (Natura 2000)

De gebiedsbescherming is vastgelegd in artikel 2.1 t/m 2.11 van de Wnb. Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen aangewezen worden als Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn in Nederland opgenomen in de Wnb. Op grond van deze wet is het verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitattypen en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Voor activiteiten of projecten die schadelijk kunnen zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de minister van EZ.

Voortoets

Bij plannen in, of in de nabijheid (externe werking) van, een Natura 2000-gebied dienen initiatiefnemers in een oriënterende fase (voortoets) in overleg met het bevoegd gezag te onderzoeken of het plan een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende Natura 2000-gebied kan hebben. De voortoets geeft een aanwijzing over de mogelijke negatieve effecten voor Natura 2000-gebieden. In de voortoets verzamelt de initiatiefnemer op hoofdlijnen informatie over de mogelijke gevolgen van zijn activiteiten voor de beschermde natuurgebieden. Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van de 'effectenindicator' van het ministerie. Die informatie wordt ter beoordeling bij de provincie aangeleverd die vervolgens komt tot een van de volgende uitspraken:

- Er is zeker geen effect. In dat geval heeft de initiatiefnemer geen vergunning nodig en kan hij verder gaan met zijn activiteiten of doorgaan met een aanvraag omgevingsvergunning.
- Indien er een kans is op significant negatieve effecten geldt een vergunningplicht voor projecten (art. 2.7, lid 2 Wnb) op basis van een Passende Beoordeling.

Passende beoordeling

Een passende beoordeling is erop gericht om, op basis van de beste wetenschappelijke kennis, alle aspecten van het plan of project te inventariseren - die op zichzelf of in combinatie met andere activiteiten of plannen - de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000- gebieden in gevaar kunnen brengen. Daarbij dienen ook, indien noodzakelijk, de mitigerende maatregelen te worden betrokken. Wanneer uit de passende beoordeling alsnog de zekerheid wordt verkregen dat de activiteit niet leidt tot significant negatieve effecten, kan de activiteit doorgang vinden. Om bij mogelijk significant negatieve gevolgen toch een plan te kunnen vaststellen of een vergunning te kunnen verlenen dient te worden voldaan aan de "ADC-criteria". Dit betekent dat:

- A – alternatieve oplossingen voor het plan ontbreken;
- D – er dwingende redenen van groot openbaar belang zijn, en
- C – de initiatiefnemer compenserende maatregelen vooraf en tijdig treft.

Houtopstanden

De Wnb stelt in artikel 4.1 t/m 4.5 dat wanneer een houtopstand wordt gekapt, dit binnen drie jaar na de kap dient te worden herplant. Wanneer dat niet op dezelfde plaats kan, dan dient dat elders (compensatie) plaats te vinden. Onder houtopstanden vallen:

- alleen bossen die buiten de 'bebouwde kom Boswet' liggen, maar die niet op erven of in tuinen staan;
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are;
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat, uitgezonderd populieren en wilgen.

Voordat een perceel bos dat onder de Wnb valt wordt gekapt, dient een kapmelding te worden gedaan bij de desbetreffende provincie. Een kapmelding moet minstens één maand voor de kap worden gedaan. Binnen één jaar na melding moet de kap worden uitgevoerd.

In sommige gemeenten volstaat een kapmelding niet altijd en is een kapvergunning vereist, die door de gemeente wordt afgegeven. Gemeenten leggen in de bomenverordening vast welke bomen zonder vergunning mogen worden gekapt en voor welke bomen een meldings- of vergunningsplicht geldt. Verder worden de grenzen van de 'bebouwde kom Boswet' bij besluit vastgesteld.

Zorgplicht

De Wnb gaat uit van de *zorgplicht* (artikel 1.11 Wnb). De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht dient te nemen voor de in het wild levende dieren en planten en voor hun directe leefomgeving.

Tabel 4: Zorgplicht Wet natuurbescherming

Zorgplicht (artikel 1.11 Wnb)	
1.	Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2.	De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
a.	dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
b.	indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
c.	voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het nationaal beleid met betrekking tot de gebiedsbescherming van het Natuurnetwerk Nederland is vastgelegd in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR). De rijksoverheid heeft de bruto begrenzing van het NNN vastgesteld, de provincies zijn bevoegd om dit netto te begrenzen. De juridische borging van de nationale ruimtelijke belangen die in de SVIR worden aangewezen vindt plaats via het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro).

'Nee, tenzij' principe

Voor NNN-gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot aantasting van de natuurdoelen. Voor het NNN geldt het 'nee, tenzij' principe. Dit betekent dat nieuwe plannen of projecten niet zijn toegestaan als deze oppervlak of de wezenlijke kenmerken en (potentiële) waarden van het NNN significant aantasten. Uitzonderingen hierop zijn wanneer sprake is van redenen van groot openbaar belang en er geen reële alternatieven zijn buiten het gebied dat deel uitmaakt van de NNN. De schade dient in dat geval door mitigerende maatregelen zoveel mogelijk beperkt te worden. De restschade dient te worden gecompenseerd. Bij het NNN is geen sprake van externe werking.

Natuurnetwerk Brabant (NNB)

Het Natuurnetwerk Brabant is onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland. Het is een netwerk van deels bestaande en deels nieuwe natuurgebieden die door ecologische verbindingzones met elkaar verbonden zijn.

De provincie werkt samen met verschillende Brabantse partners aan het Natuurnetwerk en ondersteunt partijen die natuurprojecten uitvoeren. Gemeenten, organisaties, particulieren en (agrarisch) ondernemers gaan steeds vaker zelf natuur ontwikkelen en beheren.

De concrete ambities voor het NNB staan beschreven in het natuurbeheerplan. Hierin staan 2 kaarten: de beheertypekaart en de ambitiekaart. De beheertypekaart laat zien hoe natuur en landschap in Noord-Brabant er nu voor staan. En de ambitiekaart geeft aan hoe zij eruit moeten gaan zien. Het natuurbeheerplan vormt de basis voor subsidies die gaan over het beheer en de inrichting van het Natuurnetwerk.